

Szkoła podstawowa

Reformacja w Europie - scenariusz zajęć

Cele ogólne:

Uczeń:

- zdobywa wiedzę dotyczącą reformacji i konfliktów religijnych w Europie, poznaje najważniejsze postacie, daty oraz pojęcia związane z tematem,
- rozwija umiejętność pracy z mapą, tekstem źródłowym, prezentacją multimedialną,
- zdobywa umiejętność myślenia w kategoriach przyczynowo-skutkowych,
- kształtuje postawę tolerancji religijnej.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- posługuje się pojęciami: celibat, odpusty, tezy, ekskomunika, heretycy, reformacja, protestanci, kontrreformacja,
- wskazuje na mapie Wittenbergę, Augsburg oraz obszary objęte Reformacją,
- umieszcza na osi czasu datę wystąpienia Marcina Lutra - 1517r., sejmku w Wormacji - 1521r. i pokoju w Augsburgu - 1555r.,
- pamięta postacie Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII,
- wymienia przyczyny Reformacji,
- wymienia wyznania protestanckie powstałe w XVI wieku: luteranizm, kalwinizm i anglikanizm,
- opisuje reakcję Kościoła katolickiego na Reformację,
- omawia skutki reformacji,
- ocenia znaczenie przetłumaczenia Biblii na języki narodowe.

Metody

- pogadanka przy użyciu prezentacji multimedialnej,
- praca pod kierunkiem nauczyciela (mapa, analiza tekstu źródłowego, karty pracy).

Środki dydaktyczne:

- Europa w okresie Reformacji,
- *95 tez* Marcina Lutra (dostęp online: http://luteranie.pl/materialy/95_tez,239.html),
- ikonografia – portrety Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII,
- karty pracy.

TOK LEKCJI

1. Nauczyciel wprowadza uczniów w kwestię sytuacji w Kościele zachodnim na przełomie XV i XVI wieku. Wspomina o łamaniu przez księży ślubów czystości (**celibatu**), ubóstwa i posłuszeństwa, upadku autorytetu papieża, przepychu Kościoła.
2. Nauczyciel wyjaśnia, że mnich Marcin Luter chciał doprowadzić do dyskusji w Kościele i rozdaje uczniom karty pracy. Następnie prosi uczniów o dopasowanie treści wybranych **tez** Lutra do wyjaśnienia ich treści (**Zadanie 1**). Potem pyta uczniów o problemy Kościoła wskazane przez autora **tez** (**odpusty**).

3. Nauczyciel wykorzystując prezentację oraz mapę przedstawia skutki wystąpienia Marcina Lutra w **Wittenberdze w 1517 r.** (Wskazuje Wittenbergę na mapie). Najpierw został potępiony przez papieża Leona X - **ekskomunika**. Następnie w **1521 roku na sejmie w Wormacji** Luter nie ugiął się pod presją cesarza i nie zgodził się na odwołanie swoich nauk. (Nauczyciel może zacytować symboliczne zdanie reformatora: „*Odwołać nie mogę, chyba by mi kto z Pisma Świętego dowiódł, że błędziłem. (...) Oto stoję, nie mogę inaczej. Boże pomóż mi. Amen*”). W konsekwencji cesarz uznał Lutra za **heretyka** i skazał go na banicję. Ten jednak nie zaprzestał krytyki Kościoła, a jego pisma były publikowane i drukowane, dzięki czemu szybko rozpowszechniały się w Niemczech i innych krajach Europy. Wśród zwolenników Marcina Lutra znalazło się wielu rycerzy i książąt. W obecności cesarza zaprotestowali przeciwko potępieniu Lutra. Dlatego też nazwano ich **protestantami**.
4. Nauczyciel omawia inne nurty Reformacji w Europie. Na tej podstawie uczniowie wykonują zadanie na karcie pracy (**Zadanie 2**). Luter nie był jedynym, który chciał zmian w Kościele. W XVI wieku we Francji, a przede wszystkim w Szwajcarii działał **Jan Kalwin**, który doprowadził do powstania innego wyznania protestanckiego - **kalwinizmu**. W Anglii król **Henryk VIII** odrzucił władzę papieża nad Kościołem i w ten sposób doprowadził do powstania **anglikanizmu**.
5. Nauczyciel przedstawia główne postulaty Lutra - m.in. odrzucenie autorytetu papieża i tradycji Kościoła, ograniczenie liczby sakramentów z siedmiu do dwóch (Chrzest Św. i Komunia Św.), odrzucenie kultu maryjnego, kultu świętych, odpustów i relikwii, brak celibatu, likwidacja klasztorów.
6. Nauczyciel wskazuje jak ważnym elementem zmian, które postulował Luter było przetłumaczenie Biblii na język niemiecki. Dokonał tego sam Luter, a jego dzieło stało się podstawą do powstania pisanej formy języka niemieckiego. Zachęciło to także do tłumaczenia Pisma Świętego na inne języki narodowe.
7. Nauczyciel omawia reakcję papieży i władców świeckich na rozłam w Kościele. Wskazuje na to, że wystąpienie Marcina Lutra oraz innych reformatorów doprowadziły do podziału w łonie Kościoła. W wielu krajach doszło do wojen na tle religijnym i wzajemnych prześladowań. W Niemczech walki pomiędzy ewangelikami a katolikami zakończył **pokój w Augsburgu w 1555 r.** (wskazuje Augsburg na mapie), który zakładał, że władca decyduje o tym, jakiego wyznania będą mieszkańcy należących do niego ziem. Dodaje, że reagując na zarzuty reformatorów Kościół katolicki zadbał o podniesienie kwalifikacji duchownych. Założono zakon jezuitów, którego zadaniem było nawracanie protestantów oraz prowadzenie szkół na wysokim poziomie. Te działania zostały nazwane **kontrreformacją**.
8. Nauczyciel prosi uczniów o uzupełnienie kolejnych zadań z karty pracy (**Zadanie 3** i **Zadanie 4**) i w ten sposób głośno czytając powstały tekst uczniowie przypominają sobie najważniejsze pojęcia poznane na lekcji.
9. Nauczyciel pyta o to co się zmieniło w wyniku wystąpienia Marcina Lutra oraz zadaje **Zadanie 5** z karty pracy jako zadanie domowe.